

Startnotitie

Vrijwilligerswerk
Vrijwilligers maken het verschil!
2011 – 2014

1. Aanleiding

1.1. Voor u ligt de startnotitie vrijwilligersbeleid, directe aanleiding voor deze startnotitie is het aflopen van de huidige nota vrijwilligerswerkbeleid Gemeente Den Helder 2007-2010.

1.2. Met de komst van de WMO (1 januari 2007) heeft de ondersteuning van vrijwilligers een wettelijke basis gekregen. De Wmo wordt ook wel een participatiewet of emancipatiewet genoemd, niet voor niets luidt het motto van de wet: "Iedereen doet mee". In de WMO staat dat gemeenten het werk van vrijwilligers en mantelzorgers moeten ondersteunen. Deze wettelijke taken zijn dwingend en verplichten gemeenten tot het ontwikkelen en uitvoeren van beleid.

1.3. Vanaf schooljaar 2011-2012 is de maatschappelijke stage (MaS) wettelijk verplicht voor alle middelbare scholieren. De maatschappelijke stage houdt in dat jongeren vrijwilligerswerk doen tijdens hun middelbare schoolperiode.

1.4. Het goed functioneren van mantelzorgers, vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties is gewenst, waarbij we kwaliteitsverbetering nastreven door een **integraal en samenhangend** vrijwilligersbeleid ontwikkelen voor mensen (of doelgroepen) met een achterstand of een beperking opdat zij van daaruit zelfstandig verder kunnen en kunnen meedoen aan de samenleving.

1.5. In het denken van een terugtrekkende overheid, worden burgers geacht meer verantwoordelijkheid te nemen en elkaar te ondersteunen, in plaats van hulp en steun van de overheid te verwachten.

1.6. Naast de wettelijke beleidskaders van het Rijk zijn ook gemeentelijke beleidskaders van belang bij het ontwikkelen van nieuw vrijwilligersbeleid. Beleid zal getoetst worden en een bijdrage leveren aan de strategische visie 2020 en aan het coalitieprogramma "Meer met minder 2010 – 2014".

2. Wet Maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

De mantelzorger is in principe geen vrijwilliger maar een hulpverlener en komt over het algemeen voort uit een bepaalde mate van emotionele betrokkenheid met zijn of haar naaste. Om deze redenen blijft de mantelzorger buiten beschouwing van de (start)notitie. Het onderwerp mantelzorger zal nog dit jaar in een aparte notitie aan de raad worden aangeboden.

3. Waarom Vrijwilligersbeleid.

Vrijwilligers en hun organisaties leveren een grote bijdrage aan de leefbaarheid van de samenleving. Het is daarom belangrijk het vrijwilligerswerk te ondersteunen, te stimuleren en verder te versterken. Vrijwillige inzet is het instrument om te komen tot een veerkrachtige en lokale samenleving, waarin zoveel mogelijk burgers vrijwillig participeren en informeel met elkaar samenwerken ook wel "civil society" genoemd. Het verrichten van vrijwilligerswerk wordt "voor bepaalde groepen inwoners" tevens gezien als een instrument ter ondersteuning bij het bereiken van een bepaalde mate van zelfredzaamheid en dat zij geprikkeld worden tot het zetten van stappen op de maatschappelijke ladder. Hierbij is het advies om in het kader van de sociale activering personen met een uitkering bij het vrijwilligerswerk te betrekken

Nieuwe ontwikkelingen zullen sterker gericht moeten zijn op de behoefte van de (nieuwe)vrijwilliger. Er moet sprake zijn van een flexibel aanbod van activiteiten, flexibel in tijd, plaats, activiteit en projectmatig van opzet. Het zal meer individueel gericht moeten zijn, aangepast aan de wensen, de wisselende belangstelling en de mogelijkheden in tijd, plaats en de agenda van de vrijwilliger. Met maatwerk, kortlopende en duidelijk afgebakende projecten en een persoonlijke benadering zullen nieuwe groepen vrijwilligers benaderd moeten worden, zoals hoger opgeleiden met bestuurlijke ervaring, gepensioneerde professionals, allochtonen, jongeren en gezinnen. Online vrijwilligerswerk en vrijwillige inzet is voor veel burgers een laagdrempelige mogelijkheid om ook aan de samenleving mee te kunnen doen.

De (start)notitie wordt verder vorm gegeven aan de hand van de door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport opgestelde basisfuncties voor het vrijwilligerswerk. Deze basisfuncties zijn:

- Vertalen maatschappelijke ontwikkelingen;
- Verbinden en makelen;
- Versterken;
- Verbreiden;
- Verankeren.

Vertalen maatschappelijke ontwikkelingen

Definitie

In de Gemeente Den Helder is men in staat om een visie te ontwikkelen op nieuwe ontwikkelingen en daar door interactieve beleidsvorming beleid op te formuleren en uitvoering aan te geven.

Beschrijving

Er zijn diverse nieuwe ontwikkelingen die het vrijwilligerswerk kansen bieden. Maatschappelijke stages hebben hierbij een toegevoegde waarde. Maatschappelijke stages bieden vrijwilligersorganisaties de kans om nieuwe (jonge) vrijwilligers aan te trekken. Met de juiste ondersteuning in de vorm van het aanbieden van informatie over de mogelijkheden, het verspreiden van goede voorbeelden, concrete hulp bij het werven en begeleiden van de doelgroep en het tot stand brengen van geschikte functies zullen steeds meer organisaties er in slagen om deze kansen te benutten. Deze ondersteuning kan in samenwerking met de Scholen aan Zee geboden worden.

Verbinden en makelen

Definitie

In de gemeente is men in staat om de verwachtingen en belangen van verschillende maatschappelijke spelers met elkaar te verbinden, meer in het bijzonder het makelen van vraag en aanbod op terreinen die door de gemeente van speciaal belang worden geacht.

Beschrijving

Binnen de Gemeente Den Helder zijn verschillende partijen actief met vrijwilligerswerk of belangrijk voor het vrijwilligerswerk. Denk aan burgers, bedrijven, scholen en vrijwilligersorganisaties zelf. Vrijwilligersorganisaties, ondersteuningsorganisaties, bedrijven, scholen en de gemeente hebben er allen belang bij dat er netwerken van partijen zijn en dat er onderling wordt samengewerkt. De verschillende organisaties kunnen elkaar versterken en er kan een betere match plaats vinden tussen vrijwilligers en organisaties.

Versterken

Definitie

In de Gemeente Den Helder is men in staat om een effectieve lokale of regionale ondersteuningsstructuur op te bouwen en/of te onderhouden.

Beschrijving

Een belangrijke taak van de Gemeente Den Helder is het vrijwilligerswerk doelmatig en passend en naar behoefte te ondersteunen zodat het vrijwilligerswerk waar nodig wordt versterkt. De gemeente is gebaat met een sterk vrijwilligersveld.

Verbreiden

Definitie

In de Gemeente Den Helder is men in staat om het vrijwilligerswerk te promoten en uiting te geven aan waardering van het vrijwilligerswerk.

Beschrijving

Het vrijwilligerswerk is de motor van de samenleving. Al die vrijwilligers zijn nodig om een prettige samenleving te hebben. Daarnaast beleven vrijwilligers veel plezier aan het vrijwilligerswerk en vormt het een leuke vrijetijdsbesteding. In deze basisfunctie gaat het om het inspireren en verleiden van mensen om vrijwilligerswerk te gaan doen en het waarderen van mensen die zich vrijwillig inzetten.

Verankeren

Definitie

In de Gemeente Den Helder is men in staat om de opgedane kennis en ervaring in het vrijwilligerswerk te borgen en vast te leggen.

Beschrijving

Vastgelegde kennis en ervaring dienen beschikbaar te zijn, via het informatiepunt of het trainingsaanbod. Daarnaast is het nodig om de uitvoering van het vrijwilligerswerk en de ondersteuning daarvan te evalueren, zodat daar waar nodig een verbeteringslag en innovatie kan plaatsvinden.

4. Andere beleidsterreinen

Binnen sectoren als welzijn, cultuur en sport bestaat een uitgebreid netwerk aan instellingen die vrijwilligers in die sectoren ondersteunen. Het ondersteuningsaanbod kan variëren van deskundigheidsbevordering, administratie, helpdesk tot advisering. Ook de structuur waarin (ondersteuning van) het vrijwilligerswerk is ingebed vertoont per sector aanzienlijke verschillen. Ook de zorgsector heeft met haar vele instellingen en specialisaties tal van vrijwilligers “in dienst” die ondersteund worden binnen de eigen infrastructuur. Het welzijnswerk heeft op lokaal, provinciaal en landelijk niveau een zeer breed vertakt netwerk van instellingen die ondermeer als taak hebben om het vrijwilligerswerk te ondersteunen. Binnen de sportsector zijn er bonden voor voetbal, tennis, wandelbond etc. die vallen onder het NOC/NSF.

Er zijn provinciale sportraden en op lokaal niveau zijn er sportservicepunten. Vrijwilligersbeleid beperkt zich dus niet tot één beleidsterrein maar raakt veel beleidsterreinen en vereist aandacht en uitwerking in alle (beleid)plannen die gemeentebreed worden ontwikkeld.

Vrijwilligerswerkgroepen zullen steeds adequater moeten inspelen op de behoeften van de individuele vrijwilliger en op de voorwaarden en gewenste effecten van de subsidie(en). In toenemende mate concurreren vrijwilligersorganisaties elkaar op kwaliteit, doelmatigheid en imago. Organisaties die niet kunnen meekomen in de “professionaliseringslag” hebben steeds meer moeite om voldoende vrijwilligers te vinden of om de gevraagde dienstverlening te leveren. Nieuwe vormen van organiseren, minder bureaucratie, ICT benutten als efficiëntie instrument, het stimuleren van jongeren om lid van een organisatie te worden zijn manieren om jonge aankomende bestuurders te motiveren.

5. Gemeentelijk Ambitie

Vanwege het grote belang voor de Helderse samenleving, heeft de Gemeente Den Helder de ambitie om het aanbod en de huidige vrijwillige inzet meer met elkaar te verbinden, te ondersteunen, te stimuleren en duurzaam te versterken. Maar ook dat nieuwe vormen nadrukkelijker worden gestimuleerd, zodat de inzet van vrijwilligers in de aankomende jaren een grotere rol kan gaan spelen dan nu het geval is. Dat (vrijwilligers) organisaties geen moeite meer hebben om vrijwilligers te vinden en te houden en vrijwilligers in wat voor vorm dan ook zich prettig en gesteund voelen.

6. Doelstelling

- Door middel van een enquête (het) bestaande beleidskader (2007 – 2010) evalueren en zover noodzakelijk het huidige vrijwilligersbeleid continueren of aanpassen.
- Het verder ontwikkelen van de bestaande infrastructuur (MaS) om speciale doelgroepen (bijvoorbeeld jongeren) meer te betrekken bij het vrijwilligerswerk.
- In samenwerking met o.a. de Vrijwilligerscentrale het verder ontwikkelen en stimuleren om de leefbaarheid in de buurten en wijken te vergroten. De nadruk ligt hierbij op de wijken Nieuw Den Helder en het centrum.
- Om de kwaliteit van het vrijwilligerswerk te verbeteren, wil de gemeente activiteiten ter bevordering van de deskundigheid van de vrijwilligers en hun ondersteuners flexibeler subsidiëren.

7. Resultaten van beleid

Als resultaat van het te ontwikkelen beleid beogen wij o.a.:

- Een optimale integrale interne gemeentelijke afstemming van vraagstukken en initiatieven tussen de diverse gemeentelijke diensten die te maken hebben met vrijwilligers en vrijwilligerswerk.
- Een duurzame en verbindende samenwerking tussen bedrijven, vrijwilligers en maatschappelijke organisaties ter versterking van de sociale samenhang tussen individuen en groepen om de leefbaarheid in buurten en wijken te vergroten.

- Dat inwoners worden ondersteund bij het bereiken van een bepaalde mate van economische zelfredzaamheid en dat zij geprikkeld worden tot het zetten van stappen op de maatschappelijke ladder.
- Dat personen zonder arbeidsmarktperspectief die deelnemen aan een re-integratietraject een praktijkcomponent (vrijwilligerswerk en/of dagbesteding) wordt aangeboden.
- Een sluitende keten sociale activering en maatschappelijke stages (MaS)
- Een substantiële vermindering van de regelgeving voor vrijwillige inzet.
- Een substantiële toename van het aantal vrijwilligers, met name participatie van allochtonen.
- Een toename van het aantal jongere vrijwilligers die nu en in de toekomst een maatschappelijke stage lopen. Tenslotte is de maatschappelijke stagiair van nu de vrijwilliger van de toekomst.

8. Financiële middelen

Voor het jaar 2011 heeft de gemeente volgende middelen beschikbaar gesteld:

St. De Wering ontvangt een bedrag van € 104.161 ten behoeve van het ontwikkelen en in stand houden van de Vrijwilligerscentrale. Tevens ontvangt De Wering extra middelen van € 67.826 voor het ontwikkelen van een infrastructuur (in samenwerking met Scholen aan Zee) ten behoeve van de Maatschappelijke stages (MaS). Daarnaast kennen we (op aanvraag) aan organisaties een klein bedrag toe voor deskundigheidsbevordering, hiervoor hebben we een bedrag beschikbaar van € 34.741. Als laatste heeft de gemeente voor alle organisaties een secundaire verzekering afgesloten (bij de Reatsheren van Orde) voor alle vrijwilligers die in georganiseerd verband vrijwilligerswerk verrichten. Hiervoor is jaarlijks een bedrag van € 14.000 beschikbaar.

9. Inspraak

Het nieuw te ontwikkelen vrijwilligersbeleid moet zo goed mogelijk aansluiten bij de vrijwilliger en bij de behoeften van de lokale gemeenschap. Daartoe wordt het maatschappelijk veld uitgenodigd om een vragenlijst in te vullen. De uitkomst van de enquête wordt in een aparte bijeenkomst en in samenwerking met het (vrijwilligers) veld terug gekoppeld.

De startnotitie gaat ter bespreking naar de commissie MO. De commissie wordt in de gelegenheid gesteld een debat te voeren en in te gaan op de onder punt 7 genoemde resultaten van het beleid, en/of een keuze te maken uit een van de onderstaande mogelijkheden:

- De cie. wenst slechts op de hoogte gehouden te worden over de voortgang van het proces.
- De cie. wenst betrokken te worden over de voortgang van het proces en bij de inhoudelijke voorbereiding van de nota.
- De cie. wenst intensieve betrokkenheid en organiseren zelf hoorzittingen of nemen deel aan studiebijeenkomsten over het onderwerp.

Vervolgens stelt de gemeenteraad de prioriteiten in het beleid vast en bepaalt de doelstellingen en de te verwachten resultaten van het beleid. Nadat deze zijn vastgesteld, wordt een kadernota Vrijwilligersbeleid gemaakt op basis van de keuzes van de raad. De kadernota wordt voor vier jaar vastgesteld. De daarbij behorende uitvoeringsprogramma's zullen door het College worden vastgesteld.